

<https://doi.org/10.31861/mediaforum.2022.11.115-130>

УДК: 327(498:4-6ЄС):341.76

© Любов Мельничук¹

ПЕРЕГОВОРНИЙ ПРОЦЕС ЯК НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА ІНТЕГРАЦІЇ РУМУНІЇ ДО ЄС

В статті аналізується перебіг переговорів Румунії щодо членства в ЄС, які розпочалися 15 лютого 2000 р. та розкриваються основні їх проблеми питання. На основі документів ЄС та Румунії простежено динаміку переговорного процесу і доведено, що основна мета переговорів – комплексне досягнення Румунією Копенгагенських критеріїв. Співробітництво ЄС та Румунії розвивалося на основі положень Європейської угоди в рамках заснованих нею інституцій. Безпосередній перебіг переговорів Румунії щодо вступу відбувався за встановленою процедурою і практично не відрізнявся від переговорів інших країн ЦСЄ. Обґрунтовано думку, що незважаючи на реальні реформи і нарощення темпів просування Румунії у процесі підготовки до членства у ЄС, а також реальну допомогу ЄС з активізації підготовки Румунії до членства у 2004 р., у жовтні 2002 р. інституції ЄС зійшлися на думці щодо вступу Румунії до ЄС після 2004 р. Встановлено, що активізація зусиль Румунії з реалізації критеріїв вступу і прийняття у лютому 2004 р. фінансового пакету для приєднання Румунії сприяло закриттю найважчих розділів переговорів у 2004 р.

Ключові слова: Румунія, Європейський Союз, переговори, інтеграція, копенгагенські критерії.

Negotiation Process as an Integral Part of Romania's Integration into the EU

The author of the article analyzes European Union-Romania's membership negotiations, that began on February 15, 2000 and exposes their basic problems. The author traced the dynamics of the negotiation process on the

¹ Кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та суспільних комунікацій Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. E-mail: l.melnychuk@chnu.edu.ua; <http://orcid.org/0000-0002-6380-5610>

basis of EU and Romania documents and proved that the main purpose of negotiations was to comprehensively achieve Copenhagen criteria by Romania. The cooperation between EU and Romania developed on the basis of the provisions of the European Agreement within the framework of its institutions. The negotiation process of Romania's accession to the European Union took place under the established procedure and was practically indistinguishable from the negotiations of other CEE countries. It is substantiated that despite the real reforms, increasing Romania's promotion in the process of preparation for EU membership and real assistance to the EU to intensify Romania preparation for membership in 2004, but in October 2002 the EU institutions agreed on Romania's joining the EU after 2004. It was established that the intensification of Romania's efforts to implement the criteria for admission and the adoption in February 2004 of the financial package for its accession contributed to the closure of the most difficult issues of negotiations in 2004.

116

Keywords: Romania, European Union, negotiations, integration, Copenhagen criteria.

Постановка проблеми. Інтеграція Румунії до Європейського Союзу 1 січня 2007 року стала вирішальним кроком у подальшому розвитку держави та румунського суспільства, результатом послідовних зусиль, здійснених країною впродовж перехідного періоду від тоталітарно-диктаторського комуністичного режиму до сучасної демократичної держави на принципах верховенства права, ринкової економіки та вдосконаленої соціальної політики. Складними кроками на шляху до ЄС стали боротьба з проблемами у сфері функціонування судової системи та подолання корупції, які і стали пріоритетними напрямками діяльності румунського уряду, запорукою набуття її громадянами усіх прав громадян ЄС і отримання всіх переваг членства в ЄС. Україна чітко визначила та проголосила своєю головною стратегічною метою вступ до Європейського Союзу, що обумовлює актуальність вивчення досвіду процесу перемовин Румунії та ЄС на шляху інтеграції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Джерельна база дослідження включає широкий спектр документів, головним чином ЄС та Румунії. Зважаючи на кількість та різноплановий характер офіційних документів, що зумовлювало відмінні підходи до їх аналізу та оцінок, ми проаналізували документи ЄС, зокрема Стратегії

та документи Європейської комісії щодо п'ятого розширення ЄС; дорожні карти та документи Партнерства приєднання Румунії; звіти та висновки Європейської Комісії про прогрес Румунії на шляху до членства в ЄС та підготовку до нього; механізм моніторингу прогресу, контролю і співробітництва Румунії та ЄС (2007-2012), висновки Голови щодо рішень самітів Європейської Ради та документи Румунії, а саме заява Румунії про вступ до ЄС, документи з викладенням позицій Румунії по розділах переговорів на Міжурядовій конференції для приєднання до ЄС, Стратегії і Плани дій Румунії з вступу до ЄС, регулярні звіти румунського уряду, переліки нормативних актів що відповідають законодавству Спільноти, які були прийняті та опубліковані в Румунії.

Мета дослідження полягає у з'ясуванні основних проблем та аналізі перебігу переговорів щодо вступу Румунії до Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Рішення Європейської Ради в Гельсінках 10-11 грудня 1999 р. щодо початку переговорів з Румунією щодо вступу до ЄС та їх офіційне відкриття ознаменувало якісно новий етап зміцнення відносин між Румунією та ЄС. Переговори про вступ Румунії до ЄС, що офіційно розпочалися 15 лютого 2000 р., відбувалися у ході роботи міжурядової конференції, яка тривала до грудня 2004 р. При цьому співробітництво ЄС та Румунії і надалі розвивалося на основі і відповідно до положень Європейської Угоди, в рамках інституцій заснованих щодо реалізації її положень. Торгівельне співробітництво Румунії та ЄС під час переговорного періоду демонструвало стабільну тенденцію до зростання обсягів торгівлі та її асиметричну лібералізацію, за якої Румунія домоглася більших пільг для свого експорту порівняно з країнами ЄС, а також збереження негативного для Румунії сальдо [Regular Report from the Commission on Romania's progress, 2000, с. 6-8; Regular Report on Romania's progress, 2004, с. 6-7].

Головною метою переговорів, згідно з регулярними звітами Європейської Комісії, у Румунії за 2000-2004 рр. [Regular Report from the Commission on Romania's progress, 2000, с. 6-8; Regular Report on Romania's progress, 2001; Regular Report on Romania's progress, 2004; Report on the Results of the Negotiations, 2005], було комплексне досягнення країною копенгагенських критеріїв – у першу чергу, політичних та економічних, а також доведення спроможності держави-

кандидата прийняти на себе зобов'язання, що впливали із членства в ЄС, зокрема реалізацію цілей політичного, економічного та Валютного союзу. Останнє вимагало приведення Румунією свого внутрішнього законодавства у відповідність до обов'язкового мінімуму законодавства ЄС, згрупованого в 31 розділ *acquis communautaire*.

В цьому контексті стратегія і тактика дій румунського уряду на переговорах мала впливати з результатів другого Регулярного звіту Комісії про прогрес Румунії на шляху до членства у 1999 р. Висновки Звіту кожного з розділів констатували необхідність досягнення копенгагенських критеріїв у цілому та вказували 24 конкретні сфери здійснення реформ [Regular Report from the Commission on Romania's progress, 1999, с. 18-19, 32, 59-60, 64-76].

118

Окреслені у доповіді проблеми потребували вирішення під час перебігу переговорів. Отже, темпи внутрішніх реформ у Румунії та їх результативність були запорукою успіху і безпосередньо впливали на терміни переговорів. Їх завданням – зміцнення країни-кандидата, з метою використання привілеїв та виконання обов'язків, що впливали із членства в ЄС. Важливими чинниками готовності Румунії до членства були також її прогрес в імplementації права ЄС у національне законодавство, можливості пристосування національних інституцій і структур до функціонування на єдиному європейському ринку [Європейська інтеграція на початку, 2010, с. 93].

Уряд Румунії, приступаючи до переговорів, керувався прийнятою у 1999 р. Національною програмою з адаптації *acquis* представленою Комісії 14 червня 1999 р. Програма забезпечувала докладний і детальний опис стану законодавства ЄС та його перенесення в різні сфери законодавства Румунії, а також дії, які необхідно було здійснити в короткостроковій і середньостроковій перспективі. Однак, окремі частини Програми викликали критику з боку Європейської Комісії. Зокрема, Комісія з цього приводу зазначала: необхідність регулярного оновлення Програми; загальний характер визначених пріоритетів з окремих розділів *acquis* та відсутність деталей щодо досягнень конкретних цілей; відсутній чіткий графік інституційних реформ; недооцінка бюджетних засобів; зміцнення потенціалу Департаменту з питань європейської інтеграції для координації та контролю за виконанням процесу в різних галузевих міністерствах і відомствах тощо [Regular Report from the Commission on Romania's progress, 1999, с. 81-82].

З огляду на ряд недоліків Національної програми з адаптації *acquis*, напередодні Гельсінського саміту (6 грудня 1999 р.) Рада ЄС прийняла Рішення щодо принципів, пріоритетів, проміжних цілей та умов, що містяться у Партнерстві приєднання (*Accession Partnership*) з Румунією, яке було визнано новим інструментом і головною особливістю стратегії підготовки до вступу. Дане рішення, а також текст Партнерства приєднання набували чинності на третій день після їх публікації в Офіційному журналі ЄС – 31 грудня 1999 р. [Council Decision of 6 December 1999].

Партнерство приєднання з Румунією визначало пріоритетні заходи Румунії на шляху до членства в ЄС, фінансові засоби для їх реалізації (гранти програми PHARE, ISPA і SAPARD), а також умови надання допомоги. Пріоритетні та проміжні цілі Партнерства були визначені на основі другої Доповіді ЄК по Румунії (за 1999 р.) і підпорядковувалися головній меті – досягненню Румунією відповідності копєнгагенським критеріям та доведенню нею їх виконання. З огляду на це, короткотермінові пріоритети (на 2000-й рік) включали 51 групу вимог [Romania: 1999 Accession Partnership, с.16, 17-19], а середньотермінові – 35 груп вимог з політичних, економічних критеріїв та критеріїв членства [Romania: 1999 Accession Partnership, с. 17-21].

Безпосередній перебіг переговорів Румунії щодо вступу відбувався за встановленою процедурою і у цьому плані практично нічим не відрізнявся від переговорів з іншими країнами ЦСЄ. Як засвідчив перебіг переговорів з країнами ЦСЄ у 1998-2004 рр., з боку ЄС переговори мали міжурядовий характер, де головну роль відіграла не Європейська Комісія, а країни-члени ЄС, оскільки країна-кандидат вела переговори про членство в ЄС з країнами-членами, а інституції ЄС виступали посередниками. Тому важливу роль відіграло лобювання, яке велося кандидатами в столицях. Комісія готувала та перекладала проекти переговорних позицій ЄС, що стосувалися конкретних сфер діяльності. Загальний проект спільної переговорної позиції передавався на розгляд Групі зі справ розширення в Раді ЄС, після чого розповсюджувався серед країн-членів. Після затвердження ними проекту, останній займав офіційну позицією ЄС під час переговорів [Kazimir R., 2003, с. 17-18].

Переговорний процес тривав на зустрічах спеціально скликаної Міжнародної конференції, учасниками якої були всі країни-члени (т.зв. колективний неогоціатор), делегація у складі представників по-

точного і наступного президентства, Ради ЄС, Європейської Комісії (т.зв. Трійка ЄС, яка відповідає за прийняття усіх рішень у ЄС) та країн-кандидатів. Зустрічі Міжнародної конференції відбувалися у визначений термін на рівні голів делегацій (міністрів закордонних справ) або на рівні заступників голів делегацій. Формальні переговори вела країна, що головувала в Раді ЄС у даному півріччі. Переговори, що відбувалися на рівні неогоціаторів та послів, формально затверджувалися міністрами закордонних справ [Yevropeys'ka intehratsiya na rochatku, 2010, с. 93-94].

120 — Відкриттю переговорів про вступ Румунії до ЄС передувала перевірка відповідності її законодавства правовому доробку ЄС – скринінг для кожного з 31 розділу *acquis*. Процес скринінгу розпочався для Румунії 3 квітня 1998 р. [Composite Paper, 1998, с. 26]. Скринінг не зараховувався до частини переговорів, зокрема, включення до нього країн, які ще не розпочали переговори, мало на меті прискорення їх підготовки до приєднання і сприяння кращому розумінню ними процесу та механізмів приєднання [Composite Paper, 1999, с. 10]. Багатосторонній скринінг за участі Румунії був тимчасово завершений до 1999 р. [Enlargement Strategy Paper, 2000, с. 14], однак з огляду на вдосконалення законодавства ЄС у 2000 р. він відновився і охопив 23 розділи *acquis*. В його перегляді у 2000-2002 рр., поряд з Румунією, брали участь Словаччина, Мальта, Литва, Латвія та Болгарія [Enlargement Strategy Paper, 2000, с. 28-30; 26, с. 71].

Після завершення багатостороннього скринінгу розпочинався етап двостороннього скринінгу. Його суть полягала у представленні міри відповідності національного права кандидатів праву ЄС. Під час цієї фази відбувся процес вивчення кандидатами доробку Спільноти у певному розділі *acquis*, представлення нормативних та інституційних правових рішень, що застосовувалися [Kazimir R., 2003, с.19-20; 39, с. 95-96]. Аналітична експертиза законодавства ЄС і Румунії завершилася наприкінці 1999 р., у тому числі у питаннях сільськогосподарства, юстиції та внутрішніх справ [Enlargement Strategy Paper, 2000, с.14]. Проте, у першій половині 2000 р. скринінг відновився і був поширений на 23 розділи, з метою врахування останніх досягнень Румунії та останніх змін в *acquis* [Regular Report from the Commission on Romania's progress, 2000, с. 13]. Процес двостороннього скринінгу здійснювався практично до завершення переговорів Румунії щодо вступу до ЄС [Regular Report from the Commission

on Romania's progress, 2004, с. 54,56,61]. Результатом двостороннього скринінгу був перелік розбіжностей між *acquis* та національним правом Румунії, що став вихідним пунктом у напрацюванні румунським урядом переговорної позиції у вирішенні розбіжностей законодавства (*position paper*) і запропонованого календаря імплементації права ЄС.

Позиції румунського уряду щодо 1-29-го розділів *acquis* базувалися на робочій гіпотезі, яку офіційний Бухарест висунув у односторонньому порядку. 1 січня 2007 р. визначено як термін вступу Румунії до ЄС. Усі початкові Позиції були розроблені і прийняті румунським урядом до 9 травня 2002 р. Найперші Позиції передбачали прийняття Румунією усього *acquis* ЄС без вказаної дати його чинності (3 позиції), а згодом й прийняті пізніше або перероблені *acquis*, що чинне станом на: 31 грудня 1999 р. (12), 31 грудня 2000 р. (12), 31 грудня 2001 р. (1), 31 травня 2002 р. (1) [Document de poziție al României. Capitolul 1, с. 1,53; Document de poziție al României. Capitolul 2, с. 1,14; Document de poziție al României. Capitolul 3, с. 1,48; Document de poziție al României. Capitolul 7, с. 3, 339; Document de poziție revizuit al României. Capitolul 8, с. 1,7; Document de poziție revizuit al României. Capitolul 8, с. 1, 16].

Позиція Румунії передавалася Головуючому, після чого відповідальні за певну сферу інституції ЄС готували відповідь у формі спільної позиції. На підставі результатів експертизи та інших інструментів моніторингу, Європейська комісія формулювала думку щодо готовності Румунії до початку переговорів, а Рада ЄС, на основі цієї точки зору, ухвалювала рішення про проведення переговорів – як у цілому, так і з окремих розділів *acquis*.

Офіційна передача спільної позиції Румунії означала початок переговорів за окремим розділом *acquis*. Після початку переговорів Румунія представляла раніше підготовлене пояснення стосовно проблем, що згадувалися у спільній позиції ЄС, а також дії, які вона робить у напрямі адаптації внутрішнього законодавства до законодавства ЄС і створення інституційних рамок членства. У відповідь ЄС переглядала і представляла спільну позицію (*revised common position*), яку затверджувала Рада. Після цього з'являлася нова актуальна спільна позиція. Коли сторони досягали певної згоди щодо конкретної сфери, переговори тимчасово переривалися. Це означало, що позиції узгоджені, хоча могли бути змінені [Presidency Conclusions Helsinki

European Council, 1999; Kazimir R., 2003, 2003, с. 20-21; Yevropeys'ka intehratsiya na rochatku, 2010, с. 96,97]. Таким чином, закриття розділу переговорів означало досягнення і підтвердження країною-кандидатом реалізації певного копенгагенського критерію та адаптацію і привнесення у національне законодавство усіх відповідних норм і вимог *acquis*, або ж підтвердження зобов'язання здійснити це до моменту вступу.

У березні-червні 2000 р., під час головування в ЄС Португалії, Румунія відкрила і тимчасово закрила переговори з п'яти розділів *acquis*: 16 – Малі та середні підприємства; 17 – Наука і дослідження; 18 – Освіта і навчання; 26 – Зовнішні (закордонні) відносини; 27 – Спільна зовнішня політика і політика безпеки [Regular Report from the Commission on Romania's progress, 2000, с. 13, 64-67, 79-82].

122 — На засіданні конференції про приєднання 14 червня 2000 р., під час головування Франції в ЄС, Румунія продемонструвала готовність розпочати переговори з восьми розділів *acquis*. Однак, Президія конференції, за пропозицією ЄК, запропонувала відкрити переговори з Румунією лише з чотирьох: 6 – Політика в галузі конкуренції; 12 – Статистика; 19 – Телекомунікації та інформаційні технології; 20 – Культура та аудіовізуальна політика [Regular Report from the Commission on Romania's progress, 2000, с. 13, 44-46, 56-58, 67-69]. До кінця року тимчасово закритий лише 12 розділ – Статистика [Evoluția negocierilor de aderare la UE]. Таким чином, у 2000 р. Румунія відкрила переговори з 9 розділів і тимчасово закрила переговори з 6.

Положення Загального звіту про прогрес країн-кандидатів та Звіту по Румунії за 2000 р. засвідчили обмежений прогрес Румунії у справі виконання копенгагенських критеріїв. Комісія констатувала, що хоча Румунія і вдалася до реалізації деяких середньострокових пріоритетів на шляху до приєднання, її значне відставання від інших країн-кандидатів вимагало активізації зусиль у справі внутрішніх реформ в цілому, а також на переговорах, при перекладі законодавства ЄС та скринінгу *acquis* [Enlargement Strategy Paper, 2000, с. 21, 24, 53-54; 2, с. 84-85, 87-89].

Новий уряд, який прийшов до влади в результаті «вільних та справедливих» [Enlargement Strategy Paper, 2000, с. 15] осінніх виборів 2000 р., вдався до інституційних реформ, що мали б прискорити й активізувати підготовку вступу до ЄС і спрямовувалися на створення національної системи координації європейської інтеграції. Як

результат, було утворено Міністерство з питань європейської інтеграції та Національна делегація на переговорах про вступ до ЄС.

Головне завдання Міністерства з питань європейської інтеграції, створеного відповідно до постанови уряду 4 січня 2001 р. – координація відносин міністерств та інших органів центрального управління з установами ЄС і державами-членами, підготовка і ведення переговорів про вступ та контроль за виконання зобов'язань, взятих на себе Румунією перед ЄС. Воно складалося з чотирьох відділів, які координувалися державними секретарями [Raport asupra progreselor, 2001, с. 9; National Plan for Accession].

Національна делегація, створена 22 лютого 2001 р., складалася з голови делегації та секторальних делегацій з кожного розділу переговорів, співголови і заступника голови національної делегації – державного секретаря, відповідального з питань інтеграції до ЄС. У свою чергу, секторальні делегації склалися з представників Міністерства з питань європейської інтеграції й Міністерства фінансів, а також міністерств і інших центральних органів державного управління, у тому числі, відповідних парламентських комітетів, відповідальних за реалізацію *acquis* у відповідній галузі [Hotarare nr. 273 din 22 februarie 2001, с. 1-2, 6-10; Regular Report on Romania's progress, 2001, с. 17-18].

Таким чином, після створення Міністерства з питань європейської інтеграції та Національної делегації переговори Румунії щодо вступу до ЄС включали в себе технічні консультації і тривалі переговори з Європейською Комісією, обмін думками на рівні головних переговорників і переговорних команд країн-кандидатів у члени ЄС, обмін думками і переговори з країнами-членами ЄС, а також внутрішні консультації (міністрів і парламентських груп за участі профспілок та роботодавців, політичних партій, громадських організацій тощо) [Raport asupra progreselor, 2002, с. 11; Raport asupra progreselor, 2001, с. 11].

В червні 2001 р. румунським урядом була прийнята Національна програма з вступу Румунії до ЄС. Вона визначала стратегію переговорів щодо вступу Румунії до ЄС на основі загального підходу до переговорного процесу й переносу акцентів від так званих «легких» розділів (закордонних справ, статистики, освіти та навчання, спільної зовнішньої політики і політики безпеки) до переговорів з найбільш «важких» розділів, зокрема, економічних питань та їх соці-

альних наслідків [Programul Național de aderare, 2001; Morari C., 2011, с. 75]. У липні 2001 р. Національна програма була представлена Європейській Комісії [Regular Report on Romania's progress, 2002, с. 12].

Національна програма зі вступу Румунії до ЄС, що охоплювала період 2001-2004 рр., базувалася на положеннях Партнерства приєднання Румунії від 1999 р. [Annex / Council Decision of 28 January 2002, с. 84], містила опис поточної ситуації, визначала короткострокові (2001-2002 рр.) та середньострокові (2003-2004 рр.) пріоритети і заходи, що Румунія мала здійснити у політичній, економічній та правовій сферах, визначала певні зобов'язання та провідні установи, що мали відповідати за розробку необхідних реформ, і, нарешті, наводила орієнтовні терміни, здебільшого реалістичні [Programul Național de aderare, 2001]. Недоліками Програми, на думку Європейської Комісії, були: незрозуміла методологія фінансових розрахунків; відсутність координації використання коштів програм PHARE, ISPA і SAPARD; відсутність в декількох секторах детальної інформації про структуру з реалізації законодавства; тенденція зосереджуватися на минулих досягненнях, а не в наданні додаткової інформації про плани на майбутнє [Regular Report on Romania's progress, 2001, с. 111].

124

У 2001 р., під час головування Швеції та Бельгії, Румунія зосередила переговори на важливих розділах, що стосувалися чотирьох свобод (вільний рух товарів і робітників, вільне переміщення послуг, вільний рух капіталу) та розділів, що не були розглянуті наприкінці 2000 року. Переговори стосувалися змін у функціональній структурі ринкової економіки, основних секторів економіки, а також економічної і соціальної згуртованості, проблем навколишнього середовища, сільського господарства, регіональної політики, фінансового контролю та фінансово-бюджетних асигнувань. Таким чином, у 2001 р. Румунія вступила в основну фазу переговорів. При цьому означився її кількісний підхід до цього процесу, орієнтований на аналіз всієї правової бази ЄС, а також орієнтація на розвиток внутрішніх міжвідомчих переговорів у національних делегаціях та консультації з політичними партіями і парламентськими комітетами [Raport asupra progreselor, 2001, с. 69-263; Addendum la Raportul, 2001, с. 31-101]. Паралельно відбувалися консультації з Європейською комісією, державами-членами ЄС та країнами-кандидатами переговорних груп [Morari C., 2011, с. 75].

Новий інституційний та стратегічний підхід до європейської інтеграції був позитивно сприйнятий інституціями ЄС, у тому числі й Європейським Парламентом [Official position of the European Parliament, 1999], і зумовив істотне просування Румунії в процесі підготовки та проведення переговорів. Впродовж листопада 2000 – жовтня 2001 р. [період, проаналізований у черговому Звіті Європейської Комісії] продовжувалася аналітична експертиза законодавства ЄС та Румунії (скринінг), що відбулася в рамках засідання комітету Асоціації та підкомітетів. З моменту відкриття переговорів щодо вступу в лютому 2000 р. і до вересня 2001 р. були відновлені переговори з 15 розділів *acquis*. Протягом листопада 2000 – жовтня 2001 р. тимчасово закриті три такі розділи: 8 – Рибальство; 16 – Малі та середні підприємства; 23 – Захист прав споживачів та охорони здоров'я [Regular Report on Romania's progress, 2001, с. 14].

Всього у календарному 2001 р. були відкриті і закриті три розділи переговорів (8, 23, 5) [Evoluția negocierilor de aderare]. Для реалізації норм *acquis* і виконання зобов'язань з цих та інших розділів переговорів, у 2001 р. в Румунії було прийнято 306 нормативних актів, що відповідали комунітарному праву (законів, постанов, надзвичайних постанов, розпоряджень уряду, рішень, циркулярів, протоколів тощо). З них 235 нормативних актів було перенесено безпосередньо з комунітарного права [Lista actelor normative, 2001].

Положення Загального звіту з прогресу країн-кандидатів та звіту з прогресу Румунії на шляху до членства у 2001 р., підготовлені Європейською комісією на основі відповідних червневого і вересневого Звітів Румунії, підтвердили певний прогрес Румунії у справі виконання копенгагенських критеріїв, переважно політичних. Водночас, Комісія констатувала ряд проблем з виконання румунським урядом економічних критеріїв та критеріїв спроможності членства [Making a success of enlargement, 2001, с. 16, 54-57; Regular Report on Romania's progress, 2001, с. 101-104]. Попри це, рішення засідання ЄР в місті Лакені, яке відбулося 14-15 грудня 2001 р., стало важливим імпульсом до активізації переговорів про приєднання Румунії у 2002 р. ЄР відзначила прогрес і високо оцінила зусилля Румунії з проведення переговорів та відповідних внутрішніх реформ. З огляду на це, вона закликала Румунію продовжувати взятий курс і розпочати у 2002 р. переговори з усіх розділів *acquis* [Presidency Conclusions European Council, 2001, с. 3].

Усунення ряду бар'єрів щодо вільного пересування громадян Румунії до країн Шенгенської зони на початку 2002 р. стало ще одним позитивним знаком, який вказав на те, що Румунія досягнула прогресу, особливо, в адаптації законодавства сумісного з європейським законодавством у галузі прикордонного контролю [Morari С., 2011, с. 75]. Разом з тим, значна диспропорція у кількості закритих розділів переговорів (6 у 2000 р. і 3 у 2001 р.) зумовила поглиблення уваги до Румунії з боку інституцій ЄС.

Результатом цього стала поява Рішення Ради ЄС від 28 січня 2002 р. про принципи, пріоритети, проміжні цілі та умови, що містяться у Партнерстві приєднання Румунії. Воно стало новим інструментом розширеної стратегії підготовки вступу Румунії до ЄС. Дане рішення, а також нова стратегія Партнерства приєднання Румунії, що базувалася на основі Доповіді ЄК по Румунії за 2001 р., набували чинності на третій день після їх публікації в Офіційному журналі ЄС – 17 лютого 2002 р. [Council Decision of 28 January 2002].

126

Висновки. Таким чином, новий підхід Бухареста, зокрема інституційні реформи, створення національної системи координації європейської інтеграції та розробки Національних програм і Планів пріоритетних дій підготовки вступу до ЄС, зумовив прискорення процесу підготовки до інтеграції та проведення переговорів. Водночас, органи ЄС намагалися сприяти інтеграції Румунії шляхом модернізації Партнерства приєднання у 2002 і 2003 рр. та оновлення Дорожньої карти у 2000 і 2002 рр., а також надання і збільшення обсягів фінансової допомоги. З огляду напевне відставання Румунії та Болгарії, ЄК і ЄР закликали їх активізувати зусилля, чим підтвердили схильність ЄС до надання їм повної підтримки. Проте, інституції ЄС прийняли рішення, що Румунія може вступити до ЄС пізніше 2004 р. В наступних звітах Комісії та самітах Ради висловлювалися сподівання щодо успішного просування реформ у Румунії та завершення переговорів у 2004 р. і підписанням договору про вступ у 2005 р., однак вступ справді відбувся в 2007 р., тобто аж через два роки від очікуваного терміну.

References:

1. Regular Report from the Commission on Romania's progress towards accession. 13/10/99 // European Commission. http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/1999/romania_en.pdf. 94 p.

2. Regular Report from the Commission on Romania's progress towards accession. 8 November 2000 // European Commission. http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2000/ro_en.pdf. 103 p.

3. Regular Report on Romania's progress towards accession / Commission of the European Communities. Brussels, 13.11.2001 SEC (2001) 1753 // European Commission. http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2001/ro_en.pdf. – 121 p.

4. Regular Report on Romania's progress towards accession {COM (2002) 700 final} / Commission of the European Communities. Brussels, 9.10.2002 SEC(2002) 1409 // European Commission. http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2002/ro_en.pdf. 155 p.

5. Regular Report on Romania's progress towards accession // European Commission. http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2003/rr_ro_final_en.pdf. 133 p.

6. Regular Report on Romania's progress towards accession {COM (2004) 657 final} / Commission of the European Communities. Brussels, 6.10.2004 SEC(2004) 1200 // European Commission. http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2004/rr_ro_2004_en.pdf. 103 p.

7. Addendum (iulie – august 2001) la Raportul 2001 asupra progreselor inregistrate in pregatirea pentru aderarea la Uniunea Europeana. – Septembrie 2001 / Guvernul României // Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului. http://www.mdrl.ro/_documente/dialog_Ro_UE/ADDENDUM%20Raport%202001.pdf. 112 p.

8. Annex / Council Decision of 28 January 2002 on the principles, priorities, intermediate objectives and conditions contained in the Accession Partnership with Romania (2002/92/EC) // Official Journal of the European Communities. 14.2.2002. L 44/83-91.

9. Composite Paper. Reports on progress towards accession by each of the candidate countries / October 13, 1999 // European Commission. http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/1999/composite_en.pdf. 48 p.

10. Composite Paper. Reports on progress towards accession by each of the candidate countries / November 4, 1998 // European Commission. http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/1998/composite_en.pdf. 29 p.

11. Council Decision of 28 January 2002 on the principles, priorities, intermediate objectives and conditions contained in the Accession Partnership with Romania (2002/92/EC) // Official Journal of the European

Communities. 14.2.2002. L 44/82.

12. Council Decision of 6 December 1999 on the principles, priorities, intermediate objectives and conditions contained in the Accession Partnership with Romania (1999/852/EC) // Official Journal of the European Communities. 28.12.1999. L 335/15.

13. Document de poziție al României. Capitolul 1 - Libera circulație a mărfurilor / Conferința interguvernamentală pentru aderarea la Uniunea Europeană. – România // Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului. http://www.mie.ro/_documente/negocieri/capitole/CAP01.pdf. 105 p.

14. Document de poziție al României. Capitolul 2 - Libera circulație a persoanelor / Conferința interguvernamentală pentru aderarea la Uniunea Europeană. – România // Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului. http://www.mie.ro/_documente/negocieri/capitole/CAP02.pdf. 17 p.

15. Document de poziție al României. Capitolul 3 - Libera circulație a serviciilor / Conferința interguvernamentală pentru aderarea la Uniunea Europeană. – România // Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului. http://www.mie.ro/_documente/negocieri/capitole/CAP03.pdf. 50 p.

128

—

16. Document de poziție al României. Capitolul 7 – Agricultură / Conferința interguvernamentală pentru aderarea la Uniunea Europeană. – România // Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului. http://www.mie.ro/_documente/negocieri/capitole/CAP07.pdf. 139 p.

17. Document de poziție revizuit al României. Capitolul 8 – Pescuitul / Conferința interguvernamentală pentru aderarea la Uniunea Europeană. – România // Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului. http://www.mie.ro/_documente/negocieri/capitole/CAP08.pdf. 3 p.

18. Document de poziție revizuit II al României. Capitolul 28 – Controlul financiar / Conferința interguvernamentală pentru aderarea la Uniunea Europeană. – România // Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului. http://www.mie.ro/_documente/negocieri/capitole/CAP28.pdf. 17 p.

19. Document de poziție. Capitolul 27: Politica externă și de securitate comună / Conferința interguvernamentală pentru aderarea la Uniunea Europeană. România // Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului. – Режим доступа: http://www.mie.ro/_documente/negocieri/capitole/CAP27.pdf. 2 p.

20. Enlargement Strategy Paper. Report on progress towards accession by each of the candidate countries [8.10. 2000] // European Commission. http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2000/strat_en.pdf. 62 p.

21. European Council meeting on 9 and 10 december 1994 in Essen. Presidency conclusions // European Parliament. http://www.europarl.europa.eu/summits/ess1_en.htm.

22. Evoluția negocierilor de aderare la UE // Reprezentanța Permanentă a României pe lângă Uniunea Europeană. <http://ue.mae.ro/node/376>.

23. Hotarare nr. 273 din 22 februarie 2001 privind coordonarea, pregatirea si organizarea negocierilor pentru aderarea Romaniei la Uniunea Europeana / Publicat in Monitorul Oficial al Romaniei nr. 120 din 9 martie 2001 // Ministerul Dezvoltarii Regionale si Turismului. http://www.mie.ro/_documente/negocieri/Delegatie_nationala.pdf. 10 p.

24. Lista actelor normative cu relevanță comunitară, adoptate în anul 2001/ M. Of. nr. 8-698 // Ministerul Dezvoltarii Regionale si Turismului. http://www.mie.ro/_documente/armonizare/lista_acte2001.pdf. 21 p.

25. Madrid European Council 15 and 16 december 1995. Presidency conclusions. Annex 6: Enlargement // European Parliament. http://www.europarl.europa.eu/summits/mad3_en.htm#annex6.

26. Making a success of enlargement. Strategy Paper and Report of the European Commission on the progress towards accession by each of the candidate countries [13.11. 2001] // European Commission. http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/key_documents/2001/strategy_en.pdf. 76 p.

27. Morari C. (2011) Experience of Romania in the elaboration and implementation of the domestic policies of European Integration: Lessons for the Republic of Moldova / Cristina Morari // Centre for European Studies. Working Papers Series. Vol. 3, № 1. P. 72–80.

28. National Plan for Accession of Romania Excerpts // The Centre for European Constitutional Law – Themistokles and Dimitris Tsatsos Foundation. <http://www.cecl.gr/RigasNetwork/databank/REPORTS/r25/Tanasescu%201-Annex%203.htm>

29. Official position of the European Parliament. European Parliament resolution on the Helsinki European Council / B5-0327, 0353, 0354 and 0357/1999 – 16.12.1999 // European Parliament. http://www.europarl.europa.eu/enlargement/positionep/resolutions/b50327_en.htm.

30. Presidency Conclusions Brussels European Council 17 and 18 june 2004 / 10679/2/04 REV 2 // Council of the European Union. <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/81742.pdf>. 25 p.

31. Presidency Conclusions Helsinki European Council 10-11

December 1999 // Council of the European Union. http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/ACFA4C.htm.

32. Presidency Conclusions European Council meeting in Laeken 14 and 15 december 2001 / SN 300/1/01 REV 1 // European Commission. http://ec.europa.eu/governance/impact/background/docs/laeken_concl_en.pdf. 34 p.

33. Programul Național de aderare la Uniunea Europeană. Volumul I. – Iunie 2001. 318 p.; Volumul II: Anexe. – Iunie 2001. 287 p. // Guvernul României. http://www.gov.ro/programul-national-de-aderare-la-uniunea-europeana__11a100009.html

34. Raport asupra progreselor înregistrate în pregătirea pentru aderarea la Uniunea Europeană în perioada septembrie 2001 - mai 2002. – Iunie 2002 / Guvernul României // Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului. http://www.mdrl.ro/_documente/dialog_Ro_UE/Raport%20Anual%202002.pdf. 318 p.

130 — 35. Raport asupra progreselor înregistrate în pregătirea pentru aderarea la Uniunea Europeană în perioada septembrie 2000 – iunie 2001. – Iunie 2001 / Guvernul României // Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului. – http://www.mdrl.ro/_documente/dialog_Ro_UE/Raportul%20anual%202001.pdf. 276 p.

36. Report on the Results of the Negotiations on the Accession of Bulgaria and Romania to the European Union {5859/05} / Prepared by the Commission's Departments, February 2005// European Commission. http://ec.europa.eu/enlargement/archives/pdf/result_of_neg_final_council_version_st05859_0405_en.pdf. 26 p.

37. Romania. May 2006 Monitoring Report {COM (2006) 214 final}/ Commission of the European Communities. Brussels, 16/05/2006 {SEC (2006) 596} // European Commission. http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2006/monitoring_report_ro_en.pdf. 40 p.

38. Romania: 1999 Accession Partnership // Official Journal of the European Communities. – 28.12.1999. – L 335/16-21.

39. Yevropeys'ka intehratsiya na pochatku novoho tysyacholittya: dovidnyk. CH. (2010) / uklad.: A. M. Kruhlyashov, I. Ozymok, T. S. Astapenko, V. V. Russu. Chernivtsi, 212 s.

40. Kazimir R. (2003). Istoriya Yevropeys'koyi Intehratsiyi. Vid deklaratsiyi Shumana do rozshyrennya na Skhid / Robert Kazimir; per.: I. Andreyko, A. Maksymuk. Peremyshl' : Parlament Molodi, 23 s. <http://www.lib.dp.ua/misc/elbibl.htm>